

aa Fons ortorum puteus aquarum uiuentium: que fluunt impetu de libano.]

Recte in emissionibus ecclesie: fons ortorum et puteus aquarum uiuentium describitur. Quid enim per fontem et puteum: nisi sancta scriptura designat: que sic aquam sapientie generat: ut et potates semper reficiat: et tamen manare non desinat. Que bene ortorum esse perhibet: quia illorum specialiter est sancta scriptura: in quorum mentibus uirtutum semina oriuntur. Sed querendum nobis est: quare fons et puteus utriusque simul scriptura dicat: cum fons in superficie appareat: puteus uero in imis latens omnes se querentes maiori labore exerceat. Sed sciendum est quod diuina scriptura in quibusdam manifesta existens: in quibusdam uero locis obscura se prebens: et aliquando leuiter sistit inuenit: tanquam fons potat: et aliquando magna inquisitione eger: ut inuenta sumatur. Quia uero sancte scripture intellectus per aquam designat: ostendit alibi eius diuina uoce de reprobis dicit: Auferet dominus ab hierusalem: mittit eis sitim aque et famem panis. Et per esaiam dicit: Auferet dominus ab hierusalem: et iuda omne robur panis: et omne robur aque. Ubi notandum quod robur panis prius: et postea robur aque auferit. Dum enim graua dicta scripture non perquirunt: ut mandant: paulatim a scientia deciderunt: ut aliquando non lesuia etiam intellectu capiant. Sed aque iste bene de libano fluere cum impetu dicunt. Libanus enim ut dictum est dealbatio interpretatur. In baptismo quippe dealbamur: dum amissa nigredine peccatorum ad mundiciam noue uite reformamur. De libano ergo aque putei fluunt: quia in baptismo electi quique donum spiritus sancti accipiunt: quo illuminati scripture sacre sensum intelligunt. Que scripture scientia tanto fluit impetu: ut electos dum tangit ab huius uite amore submoueat: et ad eterna gaudia impetu sui quosque adherentes traiciat. Hinc est enim quod in psalmo scriptum est. Flu-

minis impetus letificat ciuitatem dei. Impetus enim fluminis ciuitatem dei letificat: cum per donum sancti spiritus fortiter inuidas scripture sapientia sancta ecclesiam ut cuiuslibet capietis mentem in infusione sua exhilarat. Ad cuius spiritus aduentum malignus spiritus increpat: cum bis in sublequentibus dicitur.

bb Surge aquilo et ueni auster perfla ortum meum: et fluent aromata illius.]

Quid enim per aquilonem qui in frigore stringit: et torpentes facit: nisi immundus spiritus designat: qui reprobos omnes dum possidet a bono opere torpere facit. Per austrum uero calidum scilicet uentus: spiritus sanctus figurat: qui dum mentes electorum tangit: ab omni torpore relaxat: et seruantes facit: ut bona queque desiderant operentur. Hinc enim dicit: Conuerte domine a pietate nostra: sicut torrens in austro. Surgat ergo aquilo et ueniat auster: et perflat ortum sponsi: et fluant aromata illius: ut uidelicet spiritus malignus ab ecclesia uel unaquaque electa anima discedat: et spiritus sanctus adueniat: qui uentus charitatis ignem cogitationibus infundat: et a torpore negligencie dum se infuderit: soluat. Quod dum agit aromata fluunt: quia dum ueniente sancto spiritu cor quod prius torpuit: ab ope se excitat: in ore sancte operantis opiniones per primos quosque sua uiter discurrunt: ut quicquid adientes ad eadem se accendant: et austro flante idem spiritus sanctus se infundente uirtutum odore emittat: ut ubique sanctus ortus floreat: et post florem fructus redolentes et reficientes producat. In quem ortum sponsa dilectum inuitat cum subdit:

Capitulū V
Ueniat dilectus meus in hortum suum: et comedat fructum pomorum suorum. In hortum dilectus uenit et fructum comedit quando christus mentes uisitat: et bonorum

operi delectatione se satiat. Unde et ideo
subiciens dicit:

Veni in hortum meum so-
ror mea sponsa: messui mirrhaz
mea cum aromatibus meis. Co-
medi fauū cum melle meo: bibi
vinum meū cum lacte meo.]

Mirrhā dilectus cū aromatibus metit:
quando xp̄us mortificatione vite ad perfe-
ctionē perducta: electum suū ab hac vita
succidens: ad celeste horreuz cum sancta
opinione inducit. Fauū cum melle come-
dit: quādo desideriu sanctū in sanctis ope-
ribus latens perficit: et ad sanctorū termi-
nū sanctam animā sua delectatiōe impi-
guandā transigit. Vinū vero suū cum lac-
te bibit: quādo et perfectiōe quorundā se
reficit: et innocentia aliorū cum pietate di-
ligens: utrosq; ad eternū terminū ingerit.
Ad quoz exemplū quosq; remanētes in-
uitat cum subiūgit.

Comedite amici mei: bibite
et inebriamini charissimi.

Motandū in primis est: quia qui come-
dit amici: qui vero bibit et inebriant: cha-
rissimi esse perhibent. In quibus verbis
intelligi dat: quia in hoc loco comedere
bonū est: sed bibere et inebriari ampli⁹ bo-
nū est. Sunt nimirū quidā in sancta eccle-
sia qui sic diuina audiūt: vt celestia plusq̄
terrena amare discant: pro eoz desiderio
multa pauperibus tribuāt: a prauis ope-
ribus se custodiāt: nulla alicui violenter
rapiāt: ecclesie predicationē libenter au-
diant: in fide se instruant: q̄ et operibus
sanctis exerceāt: et tamē vxores habēt: p̄-
giora nutriūt: res suas diligunt: quāuis
his omnibus xp̄m p̄ponant. **H**i p̄fecto
comedūt et amici sui: quia sanctā scriptu-
ram audiētes: talem sibi refectionē assū-
mūt: vt et si ad summā perfectiōis adhuc
non assurgūt: tamen scdm modū suū per-
feci: in p̄ceptis diuinis sine crimine vi-
uant. **Q**uod dū beati iohannis parentes
zacharias videlicet et helisabeth cōserua-

re studuerūt: per reuelationē angelicā in
senectute sua filiū accipere meruerūt: quo
maior inter natos mulierū non surrexit:
et ip̄m saluatore mundī digito ostendere
et baptizare meruerit. **D**e cuius parenti-
bus dicit: Erant autē iusti ambo ante de-
um: incedētes in omnibus mādatīs et ius-
tificatiōibus deo sine querela. **S**unt ve-
ro alij qui tanta auiditate diuinā scriptu-
ram audiūt: vel legunt: vt p̄tinus cūctis
terrenis opib⁹ abdicatis: sola celestia am-
biant parētes: vxores: domos: filios: etiā
et omnia transitoria abijciant: solūmodo
xp̄m sequi et amplecti cōcupiscant. **E**ius
desiderio se affligūt ieiunijs: afficiūt lacri-
mis: exercent meditatiōibus diuinis: so-
la que sunt eterna cogitāt: contemplatiōi-
bus vacant: ad hoc laborantes: vt ea que
retro sunt obliuiscētes: in anteriora ma-
gis ac magis se extendāt. **Q**uid profecto
isti quid aliud agūt: nisi bibentes inebriā-
tur: vt dum omnīū terrenoz per desiderii
um obliuiscunt: iure a sponso celesti: non
tantū amici: sed et charissimi vocari mere-
ant. **D**e quibus idē sequit et dicit:

Ego dormio: et cor meum vi-
gilat.]

Huiusmodi quippe electi cor sponsi be-
ne vocari possunt: qui quo amplius exte-
riora que sunt in mūdo fugiūt: eo secreti⁹
ea que sūt interiora sponsi cognoscūt. **D**e
quibus p̄culdubio idē sponsus alibi dicit
Qui diligit me diligetur a patre meo: et
ego diligā eum: et manifestabo ei meip̄m.
Dormit ergo sponsus et cor letus vigilat:
quia dum xp̄us tam glorificatus in beati-
tudine quiescit: quicūq; eum perfecte dili-
git: vt ad ip̄m perueniat laborat. **D**e qua
vigilatiā sponsa superius dixit. **C**uz esset
rex in accubitu suo: nard⁹ mea dedit odo-
rem suū. **Q**uid em̄ illud quiescere dormi-
re dicat: id manifestat: quod alibi legit.
In pace in idip̄m: dormiam et requiescā.
Quod tamen ip̄m et ip̄a sponsa de se dice-
re potest: dicat ergo: **E**go dormio: et cor
meū vigilat.] **A**c si aperte mens sancta
loqueret dicens: **D**um a mūdantis tumultu

Expositio beati Gregorij pape

libus exterius dormio: in interiori cogitatione que sint celestia vigilans penso. Sancti etenim viri dum terrena oia despiciunt: dum tumultus mundi omnino fugiunt: dum oculi in via dei assumunt: nequaquam torpori vacent: ea dimittunt. Sed interius laborantes que sint illa: ad que facti sunt in corde aspicere contendunt. Neque enim torpent dormiunt: sed ut liberius eterna contemplantur: a transitorijs rebus requiescant. Quos tamen aliquando sponsus ad perfectum proximo excitat: ut eis cum quibus vivunt proficiat: ab ocio quod diligit reuocat. Cuius vocem audiens etiam cum dormit sponsa dicit. **Uox dilecti mei pulsantis.** Quid enim pulsans dicat subiungit. **Aperi mihi sponsa mea: amica mea: columba mea: immaculata mea.** **Causam etiam clamoris annexit dicens: Caput meum plenum est rore: et cincinni mei guttibus noctium.** Dum sponsa dormit dilectus ut aperiat et pulsat: quia dum sancta mens sibi ipsi per oculum intendit: christus multa peccatorum opera in hoc mundo tolerat: que nisi spirituales viri ad doctrinam se accingant: nunquam per se ipsos carnales: vel agnoscant: vel corrigere curant. Tunc ergo sponsus ut aliquando oculum dimittat: et ad edificationem proximorum spirituales quique sollicitudinem: quod dum perfecti viri sibi solis per interiorum quietem intendit. Dolet sponsus quod seculares ad peiora magis ac magis corrumpunt: dum enim propter silentium spiritualium semper minus ac minus cognoscunt quod ipse manifestat cum dicit: **Caput meum plenum est rore: et cincinni mei guttibus noctium.** Quid per caput sponsus nisi ventum dicit: nisi frigora mentium carnalium accipit? Scriptum est enim. Caput christi deus. Et de frigore cuiuslibet carnalis mentis iterum scriptum est. Sicut frigidam facit eterna aqua: sic frigidam facit malicia suarum. Caput ergo christi plenum est rore: quod multi in

ecclesia positi: et deum eum credunt: et tamen frigidi persistentes ad ardorem charitatis non accendunt. Per cinninos etiam eosdem populos intelligimus: quos in fide divinitatis: quasi in capite christi pendentes et opprimentes scimus. Sed cinnini pleni esse dicunt guttibus noctium: dum in tempore huiusmodi nebrose temporalitatis se suspendunt: magis ac magis stillationibus iniquitatis fluunt: ad hoc accedendos sponsa excitat: dum spiritualis quilibet pro edificatione plurimorum ab ocio ad prelationem ecclesie vocat. Sed quoniam metuit ne si ad prelationem venerit sollicitudinibus mundi occupari necesse sit: sicque dum per occasionem edificationis plurimorum temporalium se inclinaverit: quiete amittat: etiam sordibus peccatorum se inficiat. Ideo clamanti sponsa respondet dicens: **Expoliam me tunica: quomodo iterum induar illam? Laui pedes meos: quomodo iterum inquinabo illos?**

Tunica sua sponsa se expoliam: quod oia exteriora quibus honorabatur et onerabatur abiecit. De qua tunica dicit: **Ille autem qui habet tunicam vendat eam: et emat gladium.** Gladium quippe: vendita tunica emit: qui pro eternis temporalia abdicat: et in sancta conversatione vivens: verbis predicationis acquirit. De quo dicit: **Et gladius spiritus: quod est verbum dei.** Pedes autem suos sponsa lauit: quod dum in sancto ocio sancta anima vivit: opera sua studiose ad memoriam reducit: et quicquid in eis sordidum examinatum deprehendit: lachrymis quotidianis et gemitibus plangit. Pedes itaque lauit: quod propter opera quibus per hunc mundum dissolute ambulavit plangit. Pedes lauit: quasi peccata abluens lachrymis mundam in conspectu dilecti sui apparere concupiscit. Hos pedes iterum inquinare metuit: quod valde sollicita est: ne si in plateam ponatur: quod per terrena ambulans iterum suscipiat quod dimisit. Hec ergo ab ocio inuita recedit: quod dum a maximis fluctibus aliena est quasi in hircore posita securi vivit. Sed dilectus non leuiter moritur: proximo

tolerat. Ideoq; ppius accedens per ipm
cu excitate no dubitat: vbi dicit:

**Dilectus meus misit manū
suam per foramen: & venter me-
us intremiuit: ad tactū illius.]**

**Manū dilectus ad spōsam mittit per fo-
ramen vt surgat qñ per subulē intellectū
quāta sit operatōis diuine: virtus ei inspi-
rando manifestat: qđ videlz & inter peri-
cula saluare possit: qđ etiā in pace nisi per
eū saluus sit: nemo qđ in tumultu certami-
nis sperātes in se nō derelinquit. Ad cus-
tus tactū venter sponse intremiscit: qđ san-
cta ala quo amplius diuinā potentā per
interiozē vīstatiōē principaliter sentit:
eo stricti⁹ iudicat: quicquid in se carnale de-
prehendit. Quo em̄ maiori eharitate in
eū ardet: quē mente cōcupiscit: eo timidi-
us se ei subijcit: & amplius veref: ne spon-
sus in ea aliqd inueniat: ppter qđ eam a
se dimittere velit. Icirco sponso obedies
a) labore se preparat: vt sicut in quiete fa-
miliaris sponso: sic & in labore deuote ser-
uicis appareat. Ideo subdit dicens:**

**Surrexi: vt aperirē dilecto
meo.]** Tacta surgit vt aperiat: qđ dñ spi-
ritū dilectōis amplius solito accipit: mox
de edificatiōe primi cogitat: & predicādo
agit: vt aperus cordib⁹ sponsus ad inha-
bitādos primos veniens: aditū intrandi
inueniat. Que etiā cū predicatiōe exem-
pla operū auditoribus demōstrat dicens:

**Manus mee stillauerunt
mirrbā.]** Quid per manus nisi opatio-
nes: qđ per mirrbā: nisi mortificatio car-
nis accipit? Manus ergo spōse p̄dicāris
mirrbā stillāt: qđ quicūq; alijs p̄dicāt ne-
esse est si mul. is p̄ficere velint: vt in om-
ni ope suo carnale vitā mortificare cōten-
dam. Sed vt hoc cū magna discretiōe fi-
at: manifestat cū subijgit dicens:

**Digiti mei pleni sunt mir-
rba probatissima.]**

**Sicut em̄ ab vna manu plures digiti di-
uisiunt: sic in vna sancta p̄uersatiōe per di-**

seretionē diuerse virtutes inueniunt. **Alia
em̄ est virtus largitatis: alia virtus parci-
tatis Aliud opus humilitatis: aliud libe-
re increpatiōis: aliud vero agim⁹: qñ nos
sub silentio prinemus: ppter edificatiōē
ppriā: aliud qñ primis loquimur ppter
vilitatē suā. Sed digiti mirrbā pbatissī
ma pleni esse perhibent: qđ in om̄e qđ agi-
tur semp̄ necesse est: vt mortificatio carna-
litatis teneat. Que tunc pbatissima esse
iure dicit: qñ in om̄i suggestiōe: que ab
hoste ingerit sine cessatiōe voluptas car-
nalis cauet ne suscipiat. Quod quādo sit
om̄is duricia mentis dissoluit: & vt spon-
sus intret ad cor aditus preparat. Hinc
est qđ sequitur.**

**Pessulum ostij mei: aperui
dilecto meo.]**

**Pessulū ostij facimus qñ per voluptas
tes carnis aditū cordis cōtra sponsū ob-
seramus. Pessulū vero aperimus qñ res
motis voluptatibus fluxis: cor nostrū in
amorē xp̄i quod prius durū fuerat: solui-
mus: & sponso pulsanti ad ostiū introitū li-
berū facimus. Quod dū in hac carne vis-
uimus: quia repēte fieri non potest restat
vt magis ac magis quottidie faciamus.
Nemo em̄ sicut scriptū est repente fit sum-
mus Aliquādo em̄ dum in hac corruptio-
ne positi dñm nostrū querim⁹: magis nos
bis elongari qđ appropriare videt. Ideo
qđ sequitur.**

**Et ille reclinauerat: atque
transferat.]**

**Modo sponsus dilectā tangit: mō decli-
nat: qđ qñ nos torpentes cōspicit: ad amo-
rē incitat: qñ vero laboratibus nobis pos-
se apphendi videt: tūc ne apprehendantē
trāsit & declinat. Ad maxie in nobis gr̄a
agit: vt v3 nec in torpore nro iacētēs: o-
eū amittam⁹: nec de plena eius vt nob̄ vs-
det: apphensione supblamus. Qui mox
tū vt recesserit redit: & ne diutius aīa sc̄ā
a dilecto suo alienetur verbo inspiratiōis
sue desiderati aīe se infundit: & ea liquefa-
cit. Unde exultat sponsa dicens:**

Quonia mea liquefacta est:
vt dilectus locutus est.]

Ad verbū sponsi liquefactā se dicit: quia
dum xp̄us se per spiritū suū anime deside
rātī se infundit: omnē duriciā cordis moy
dissoluit: et aliquādo mentē in tantas la
chrymas liquefacit: vt vix capere possit.

Hoc q̄d se capere intra se exultat: et intus
miret quid fuerit: et quid factā subito se
sp̄am videat. **Q**uem liquorē dum sentit
perfectius apprehēdere cōcupiscit: et ali
quādo dum hoc ip̄m cogitat: hoc q̄d mo
do sentiebat: iam nō sentit. **U**nde sollici
tas ad querendū: vt hoc idem inueniat:
sed aliquādo dum etiā diu fatigere: non
inuenit: quod modo taz presens tenebat.

Ideo sequitur:

Rquesiui et nō inueni illum:
vocaui et nō respondit mihi.]

Querit sponsa dilectū: sed nō inuenit:
quia a deo inspirata mēs assidue suauita
te illa intima perfrui cōcupiscit. **S**ed cor
ruptio phibet: quā in hac vita gerit. **N**o
cat ergo et nō respondeat ei: quia in oratio
nibus et operatiōibus suis dulcedine illi
us presentie satiare appetit: sed ad votū
suū hoc q̄d inuocat non occurrit. **R**estat
ergo vt in se reuertēs se cognoscat: et per
scripturas sanctas dilectum suū magis
ac magis illo gustu aditura perquirat. **E**t
hoc est quod sequit:

Inuenerūt me custodes qui
custodiunt ciuitatem.]

Dum inquisitione dilecti sponsi sollici
tas: in custodes ciuitatis incidit: quia dū
sancta mens de siderio sponsi sui xp̄i se af
fligit: predicatorū verba in scripturā diuī
inscipit: et eis quādiu a xp̄o exultat eiusdē
quē querebat amozē intēdit. **I**n quibus
quid exercitatiōis inueniat: subiūgit.

Percusserūt me et vulnera
uerunt me: tulerunt palliū me
um custodes murozum.]

Custodes percutiūt sponsaz et vulnerāt:

quia predicatorēs sancti dū celestia loquū
tur: amantē animā afficiūt: et maiori amo
re sagittant: **P**alliū tollunt: quia si quid
pompe secularis residū erat in corde: ex
hortatiōibus suis ab animo auferūt. **P**al
liū tollūt: quia aliquādo ante verba pre
dicatoz nos nō cognoscebam? ip̄is om
ne quod interius latebat dū loquūtur de
te gūt. **Q**uod dū sit amplius diligēdi sit
et vt. pro nobis dilecto loquant: deuotius
exorādū. **E**d agit sponsa dū subiūgit.

Adiuro vos filie hierusalē:
si inueneritis dilectum meū: vt
nūcietis ei: qz amore languo.]

Dum cū sanctis viris cogitatiōes no
stras referamus: dū eius siue videntibus
nobiscū: siue iam vitā eternā ingressus de
sideriū nostrū expandimus: et per deū ora
mus: vt domio xp̄o pro nobis orando offe
rant: desideriū quo afficimur: et quid ali
ud agimus q̄ filijs hierusalē adiuramus:
vt dilecto tui nobis proximiores sunt nū
ciēt: qz amore languemus. **S**ed et ip̄i san
cti si adhuc nobiscū sunt: et oratores suos
orāt: et qui vt nūciant orant: pre humilita
te tanq̄ ignari interrogāt dicentes:

Qualis est dilectus tuus ex
dilecto o pulcherrima mulierū.

Sed quia quo ardētius diligūt eo dul
cius verba de eo repetunt. **I**dem ipsum
iterum dicunt:

Qualis est dilectus tuus ex
dilecto: qz sic adiurasti nos?

Dilectus ex dilecto sponsus dicit: vt vi
delicet per repetitionē dilectiōis marit
amor loquētis ostendat. **E**t dilectus ex
dilecto bene xp̄s vocat: quia si filiū dili
git: et patrē ex quo est consequēter ama
m. **R**espondet sponsa subsequēdo dicens

Dilectus meus candidus est
et rubicūdus: electus ex milib.

Candidus et rubicūdus xp̄us esse perbi
bet: quia nullū omnino peccatū faciens
iusticie pulchritudinē ex integro tenuit:

et tamen tanquam peccator esset ad mortis passionem accessit. **¶** Qui per prophetas dicitur: Quare ergo rubrum est indumentum tuum? **¶** Electus vero ex milibus: quia ex totius generis humani massa: nullus sine peccato reperitur: ipse vero non solum sine peccato fuit: sed etiam peccatores sua iusticia et sanguine redemit. **¶** Sequitur.

aa Caput eius aurum optimum.]

¶ Caput christi deus. **¶** Ad caput bene aurum dicitur: quia ad comparationem creatoris omnis creatura res vilissima penditur.

bb Come eius elate palmarum nigre sicut coruus.]

¶ Quid per comas christi: nisi fideles quosque intelligimus? **¶** Qui dum fidem trinitatis in mente custodiunt: et deo adherentes quod creditur faciunt: quasi capite pedentes honorem portant: perierunt. **¶** Palma autem in altum valde crescendo proficit: et victoria significatione sua prendit. **¶** Come ergo sicut elati palmarum sunt: quia electi quicumque dum semper ad alta virtutum se efferunt: per dei gratiam quicumque ad victoriam se perdunt. **¶** Nigre autem sicut corvus exiit: quia quis virtutibus in celum se erigat: semper tamen peccatores se esse cognoscit. **¶** Sequitur.

cc Oculi eius sicut columbe super rivulos aquarum que lacte sunt loti: et resident iuxta fluenta plenissima.]

¶ Oculi sponse sicut colube sunt: quia predicatores christi qui vitam nobis ostendunt in simplicitate vivunt. **¶** Super rivulos autem aquarum esse perhibent: quia semper in refectione divinarum scripturarum versantur. **¶** Lacte vero sunt loti: quia gratia creatricis sapientie tanquam lacte matris a peccatis per baptismum sunt mundate. **¶** Quid autem per fluentia plenissima iuxta que resident intelligimus: nisi sacre scripture per sancta et archana dicta: que descripsimus: quibus nos reficimus: dum ea legendo vel audiendo haurimus? **¶** Ad hoc etiam colube iuxta fluentia residebant: ut volantium avium umbra in aqua videatur: super aquam se piscium visus rapacium sic effugiat. **¶** Sic san-

cti viri in scriptura sancta fraudes demonum perspicunt: et ex descriptione quam vident quasi ex umbra hostie cognoscunt. **¶** Quicumque se consiliis scripture ex toto addicunt: ut vix nihil agant: nisi quod ex responso scripturarum audiunt: quasi in aquam se piscientes hosti illudunt. **¶** Que fluentia plenissima dicuntur: quia de quibuscunque scrupulis in scripturis consiliam querunt sine minoratione de omnibus ad plenum inveniuntur.

dd Bene eius sicut areole aromatum: consite pigmentariis.]

¶ Si per oculos predicatores intelliguntur: bene per genas ipsi in ecclesia figurantur: quia martyrio vitam finisse perhibent. **¶** Quis enim pro fide christi sanguinem suum fundere non dubitat: quasi genae in facie christi rubent. **¶** Per eos quippe pulchritudo fidei christiane publicatur: quia ad quantum fidei premium tendant: ostendunt dum pro ea moriuntur. **¶** Que genae bene sicut areole aromatum esse dicuntur: quia dum in constantia fidei martyrie electi exercent: per cultum virtutum sancte opinionis fama quasi aromatum dilatant. **¶** Sed areole pigmentariis coteruntur: quia martyres sancti: et a precedentibus predicatores ad confessionem roborantur: et a subsequentibus ad imitatioem exempli populis adducuntur ab illis qui precesserunt pigmenta virtutum colunt: ab his vero qui sequuntur pigmenta exemplorum sumunt. **¶** Unde et sequitur.

ce Labia illius lilia stillantia mirram primam.]

¶ Quid enim per labia sponsi nisi ipsos quos dicimus predicatores christi intelligimus? **¶** Qui dum mores martyrum populis predicant: quasi mirram mortificationis carnibus ad condimentum distillant. **¶** Que mirra bene prima esse dicitur: quia nullus sic mortificatur: quanto ille pro christo martyrio finit. **¶** Prima enim dicitur non pro tempore: sed pro dignitate. **¶** Quid est quod labia sponsi lilia esse dicuntur: nisi quod illi per quos christus loquitur: necesse est ut mundi sint et per eos bonus odor aspergat. **¶** De quibus erat apostolus paulus qui dicebat: Bonus odor sumus deo in omni loco: et in his

Expositio beati Gregorij pape

qui salui sūt. Sed notādū est qm̄ quicquid
iusticie ⁊ fortitudinis habet ab ipso xpo per
exempla operū illius trahit. Ideo sequit̄
f f **Manus illius tornatiles au
ree: plene hiacinctis.]**

¶ Quid est manus xpi designat: nisi
opa que in mūdo gessit: ⁊ que nobis imi
tāda pponunt: Ipse est autē: Qui me di
ligit: me sequat̄. Et ap̄ls. Qui dicit se in
xpo manere: sicut ille ambulauit: ⁊ ipse am
bulare debet. Manus vero tornatiles es
se p̄hibent: qz sc̄tā opa eius sine ipositioe
iniquitatis ex oī parte in iusticia gradiebāt̄
¶ Qd̄ est tornat̄ in rotunditate sūt: sine ob
staculo voluit. Sic xpi opera in rectitudi
nis rotunditate voluebant: qz tōrnitas nul
la ei adhibebat: qua minus iusticia ei⁹ in
rotundū duceret. Auree etiā manu⁹ esse
dicunt: qz quicquid exterius inter homines
operabatur in diuinitatis pulchritudine dis
ponebat. Manus quoqz sp̄si plene hia
cinctis esse dicunt: qz quicquid illius opa
p̄ corde imitant̄: felicitatis eterne muneri
b⁹ in retributioe ditant̄. Unde ⁊ idē redē
ptor. Qui mihi ministrat: me sequat̄: ⁊ ubi
ego sum: ibi ⁊ mihi erit. Sequit̄.

gg **Uter ei⁹ eburne⁹: distict⁹
saphiris.]** Quid p̄ utrū: nisi mortalitas?
Et qd̄ per eburni: nisi incorruptio designat̄
Eburnū q̄ppe valde durabile os h̄z: ⁊ in or
namēta regū assumit̄. Venter ḡ xpi recte
eburneus esse dicit̄: qz mortalitas xpi ad
imortalit̄e perducit̄: dñ per resurrectio
nē ad gloriā patris sui regis v̄z eterni: in
vita eterna collocat̄. De quo dicit̄: Xps
resurgēs ex mortuis: n̄a nō moriet̄: mors il
li vltra nō dñabit̄. Qui vero in ornamen
to regū assumit̄: qz quicquid carnis: sue rex ⁊
dñs esse pbat̄: ipsius xpi mortalitate ⁊ re
surrectiois amore cognatiois ⁊ spe imor
talitatis ornat̄. Unde alibi dicit̄: Qui glo
riat̄: in dño gloriat̄. Sed neuter distinct⁹
saphiris esse p̄hibet: qz in nostra corru
ptioe quā portauit: celestia opa per mira
cula que faciebat passioibus nr̄is inseruit
Saphirus est̄ qui aerē colorē portat: be
ne celestia facta que in miraculis ostende

bant designat. Venter vero xpi saphiris
distinguit̄: qz dñ inter passioes carnis v̄z
vina miracula opabat̄: quasi in corruptio
ne corruptio variat̄. Qua dispensatione
ap̄li in fide eruditi sūt: ⁊ ad passioes toles
randas robusti extiterūt. Ideo sequit̄.

hh **Crura illius coline marmo
ree: que fundate sunt sup̄ bases aureas.]**
¶ Per crura apostolos intelligimus: per
qs̄ vniuersū mūdū circuit: ⁊ fidē eis p̄di
cantib⁹ p̄plis audieribus sparsit. Quib⁹
ipse in euāgelio ait: Ite in orbē vniuersū
⁊ p̄dicate euāgelii oī creature. Sed cru
ra coline marmoree esse p̄hibent: qz ec
clesiā inflexibilē sustinent: dñ p̄ra oēs ad
uersarios eoz p̄dicatioibus ⁊ exēplis ro
borat̄. Sup̄ bases autē aureas coline fun
date sūt: qz a p̄p̄ h̄z dicitis vt fortes persi
sterēt: fidē vite gratiā perceperūt. Unde
ipse prim⁹ ap̄loz ait: Habem⁹ firmiorē p̄
phetiā sermonē tui bñ intēdentes tanq̄
lucerne ardentī in caliginoso loco. Ideo
est̄ auree dicunt: quia luce sapiētie resp̄le
descere sciūt. Sequit̄.

ii **Spēs eius vt libani: electus
vt cedri.]** Libanus q̄ppe mons est in q̄
sublimet̄ valde ⁊ odorifere arbores habet̄
Interpretat̄ autē libanus dealbatio siue can
didatio. Et de xpo dicit ap̄ls paul⁹. Ite
factus est nobis a deo sapia ⁊ sc̄tificatio ⁊
iusticia. Bene ḡ spēs eius vt libani existit
qz per eū credētes de albanis: cui si adhe
reamus radicē sublimet̄ efficiuntur. A
grā etiā bone opiniois odorē si que habe
mus accipim⁹. Electus etiā vt cedri esse
d̄r: qz de eo p̄r loquit̄. Ecce tu puer me⁹
quē elegit dilectus meus cōplacuit sibi in il
lo aīa mea. Cedrus autē excelsa est valde
arbor: ⁊ iputribilis. Xps autē excelsior ce
dris existit: qz quis hō sit: dñs esse nō
desistit. De q̄ per esaiā d̄r: ⁊ sublimis erit
valde. Odor⁹ etiā sup̄ oēs est xps: qz ipse
de se ipso ait: Ego flos campi ⁊ lilii conual
liū. Et per sponsam ei dicit̄:

kk **Currem in odore vngētōz
tuoz.]** De quo bene hic sequit̄
¶ Sūt illi⁹ suauissimū ⁊ tot⁹ desit

derabil.] Per guttū q̄ppe voces trāfferūt
 & sapores in ventrē hauriūt: q̄d est p̄ gut-
 tur sp̄s: nisi testm̄ xp̄i itelligit: p̄ q̄d xp̄s
 nobis loq̄t: & in q̄ q̄ suavis sit dñs: a fideli
 b̄ gustat. Totus ḡ desiderabil̄ existit: qz
 p̄ hoc q̄ de deo bona oia aīa sc̄a audit: ma-
 gis ac magis sp̄ eū videre p̄cupiscit. **Cui⁹**
 tot hōis enarrat: p̄sequēter p̄cludit dicēs:

**¶ Talis est dilect⁹ meus: & ip̄e
 est amicus meus filie hierusalē.**

¶ Sed enumeratis tot laudib⁹ ostēsis: tot
 numeribus q̄s audiens non p̄cupiscit: q̄s
 intendēs non inardescit. Fidelis quippe
 aīa queq̄: q̄ dulciora & ampliora de redē-
 tore suo audit: eo ardētius inhiat: & mani-
 festiora de eo cognoscere appetit dicēs:

**¶ Quo abiit dilectus tu⁹ o
 pulcherrima mulier: Quo abiit dilect⁹
 tuus: & queremus eum tecū.]** Cum em̄
 xp̄m̄ p̄mo de xp̄o loquit: cū alter ab
 altero qualiter inueniat sciscitat: q̄d aliud
 q̄ quō q̄ri debeat p̄curat: Quāvis hoc
 d̄ synagoga itelligi valeat: vt aliq̄n p̄uer-
 sa eccl̄az introget: cui xp̄m̄ eccl̄ia r̄ndit:

**¶ Dilectus meus descendit
 in ortū suū ad areolā aromatū:
 vt pascat in ortis: & lilia colligat.]**
 Dilect⁹ in ortū suū ad areolā arōa-
 tū descendit: qz eccl̄az visitas ad eos maio-
 ri gra v̄it: q̄s sc̄is opib⁹ & xp̄m̄ exēplis
 bone fame odorē ex se p̄ris emittere cog-
 scit. In ortū pascat cū multax aīax virtuti
 b̄ delcāt. Lilia colligit q̄n p̄fōs q̄s qz ab
 hac vita succidit. S; qz sc̄a eccl̄a in filiis
 suis fide xp̄o plūgit: sp̄e suspēdit: caritate
 cōiunctinā: vt nihil extra xp̄m̄ diligat: &
 sibi sibi familiariter fide & amore inseparabi-
 lem teneat: ideo sul iungit:

**¶ Ego dilecto meo & dilectus
 meus inhi: qui pascat in lilijs.]** Nos
 tandū q̄ppe qz synagoga p̄ p̄dicationē ec-
 clesie ad fidē q̄nqz p̄uertat: ita vt se abne-
 gā: xp̄m̄ solū sequat: & eodē desiderio di-
 ligat xp̄m̄: q̄ eum ecclesie diligit: quē cete-
 ris p̄positis solū amat. Quā itaz amicā
 factā: iam sponsā sibi p̄iunctā sponsus als-

loquit: congratulās & dicens:

**¶ Pulchra es amica mea: suavis
 & decora: sicut hierlm̄ terribilis: vt ca-
 stroz acies ordinata.]** Pulchra & amica
 suavis & decora: sicut hierlm̄ synagoga ef-
 se p̄hibet: qz ad sc̄a. iiii. euangelia aliq̄n
 p̄uersa sicut eccl̄a lectabil̄. Hierlm̄ q̄ppe
 visio pacis interpretat: p̄ q̄ bñ sc̄a eccl̄a n̄
 gurat: qz dū in mūdo semp̄ p̄ssurā patit
 viā fastidiē s; que sit pax p̄rie celestis cur-
 rēdo p̄tēplā: p̄fides in eo q̄ dicit p̄p̄l̄ suis
 dicebat: In mūdo q̄ppe p̄ssurā hēbitis: s;
 p̄ndite ego vici mundū. Digna autē syna-
 goga p̄uersa sicut hierlm̄ pulchra: & amis-
 ca suavis & decora d̄: a q̄bus pulchrytu-
 dinē moy accepit vt placeat: exercitiū sc̄e
 operatiōis colligit: vt in amicitia hēreat:
 suauitatē mansuet: d̄s dicit: vt p̄ma-
 neat: detozē cōner satiōis offendit: vt per
 exemplū trahat. De qua p̄sequēter dicit:

**¶ Terribilis vt castroz acies
 ordinata.]** Notū exptis est cū in p̄inctu
 p̄tra hostes vadūt: si stricti & p̄cordit gra-
 diūt: ab hostib⁹ p̄tra veniētib⁹ timenē: qz
 dū i eis aditū p̄ scissurā nō aspiciūt: qualr
 eos penetrēt: hesitātes nō inueniūt. Illis
 qz hoc ip̄penetrabile munimē efficiē: qd cō-
 cordit er ordinati seip̄s semetip̄ostuent.
 dū est de seip̄s sibi vallū efficiūt: intrādū
 aditū hostib⁹ nō dereliquit: & ne occidat
 appetiti ip̄i facill⁹ occidūt. Sic in multi-
 tudīe fidelīū p̄rigit q̄ dū p̄ malignos sp̄s
 pugnat nō desinit: necē est vt pace carita-
 tis p̄strigāt: q̄ salua sit. Si em̄ pacē tener
 ēr bilis hostib⁹ appet. Si p̄ discordiā scin-
 diē vndiqz ab hostib⁹ leuēt penetrat. Pa-
 ce se itaqz mūiat: vnitate se viciat: caritate
 se vniat: vt dū in seip̄a p̄ scissurā dānū nō
 patit: vncē inū sp̄ exultās: sine p̄fusioe se
 q̄t. In pace q̄ppe ocul⁹ m̄s m̄bat: vt in
 ip̄az b̄titudis visionē itendat quā nō sic
 est in hac vita p̄spicit: qz ip̄osibile est pa-
 triā tenere: dū in exilio vniūqz n̄m ge-
 mit. Ideo sc̄e aīe inardescēt inhiāt: p̄p̄
 quātū sponsus respondet dicēs:

**¶ Auerte oculos tuos a me: qz
 ipsi me auolare fecerūt.]**